

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

פ"ה 16-04-1321

07 אוקטובר 2016

לפני:

כב' השופטת יפית זלמנוביץ גיסין

אסותא מרכזים רפואיים בע"מ
ע"י ב"כ: עו"ד שלומי אלעד

המבקשת

1. רימה מוסקט ז"ל (ת.ז 306650896)
2. בר עם אריקה (ת.ז 316397991)

המשיבות

פסק דין

1. בחודש אפריל 2016 הגישה המבקשת בקשה לקביעת אופן חלוקת הפיצויים. וזו ענינה של הבקשה/תובענה: המשיבה 1 עבדה אצל המבקשת מיום 23.6.2008 ועד לפטירתה ביום 23.1.2016 (ר' סעיף 1 לכתב התביעה).

2. עם פטירתה זכאית היתה המשיבה 1 לתשלום פיצויי פיטורים בסך של 46,121 ₪, מתוכם 44,023 ₪ נצברו לזכות המשיבה 1 ב"אקסלנס נשואה גמל והשתלמות בע"מ", בנוסף לכספי התגמולים שנצברו באותה קופת גמל (ר' סעיפים 3-4 לכתב התביעה). להוכחת טענתה צרפה המבקשת העתק טופס 161, דו"ח יתרות פיצויים מקופת הגמל והעתק מכתבה לקופת הגמל מיום 8.3.2016 בו היא מודיעה כי אין לה התנגדות לשחרור הכספים שנצברו בקופת הגמל (חלק העובד וחלק המעביד).

3. המבקשת טענה, כי למשיבה 1 לא היו שאירים העונים להגדרת המונח בסעיף 5 לחוק פיצוי פיטורים, התשכ"ג-1963 (להלן – "החוק") (ר' סעיף 2 לכתב התביעה). להוכחת טענתה צירפה המבקשת העתק טופס 101 לשנת 2015 שנחתם, לכאורה, על ידי המשיבה 1 בו צוין כי המשיבה 1 הינה רווקה ואין לה ילדים/ות שבשנת המס הנזכרת טרם מלאו להם 19 שנה.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

פ"ה 1321-04-16

- 1 4. עוד נטען על ידי המבקשת, כי בנוסף לכספי הפיצויים היתה למשיבה 1 קרן
2 השתלמות ויורשיה זכאים לכספים שהצטברו שם (ר' סעיף 6 לכתב התביעה).
3
- 4 5. ביום 30.5.2016 הודיעה המבקשת, כי בבירור שנערך על ידה מול הרשם לעניני
5 ירושה התגלה, כי המשיבה 2 הגישה בקשה למתן צו לקיום צוואת המשיבה 1.
6
- 7 6. לאחר שהוריתי על צירופה של המשיבה 2 כמשיבה בתיק, הודיעה המשיבה 2,
8 כי בצוואתה ציוותה המשיבה 1 את כל רכושה למשיבה 2 וכי למיטב ידיעתה לא היו
9 למשיבה 1 שאירים המתגוררים עימה ו/או תלויים בה לפרנסתם ו/או בן זוג ו/או ילדים
10 ו/או אחים ו/או הורים, כהגדרתם בסעיף 5 לחוק (ר' הודעת המשיבה 2 מיום
11 30.6.2016).
12
- 13 7. ביום 7.9.2016 המציאה המבקשת, בהתאם להחלטתי מיום 30.6.2016, העתק
14 טופס ההצטרפות של המשיבה 1 לקופת הגמל. מעיון בטופס עולה, כי בסעיף "פרטי
15 המוטבים" נקבע כדלקמן:
16
- 17 "הנני מורה לכם בזאת לשלם לאחר מותי את חלקי בנכסי הקופה ואת
18 כספי הביטוח במידה ויערך (למעט כספי פיצויים כמפורט להלן) למוטבים
19 המפורטים להלן. הסכומים ישולמו למוטבים בחלקים המצוינים ליד שמו
20 של כל אחד מהם ובהעדר ציון החלקים – בחלקים שווים ביניהם. לא מונו
21 על ידי מוטבים, ישולמו הכספים המגיעים לי כאמור, ליורשיי על פי דין או
22 על פי קים צוואה. רשמתי לפני את הודעת הקופה לפיה עד שלא ימסר על
23 ידי פירוט המוטבים, תנהג הקופה כאילו לא מיניתי מוטבים ויחול האמור
24 בתקנון הקופה. **ידוע לי כי כספי הפיצויים ישולמו לשאירים על פי חוק
25 פיצויי פיטורים**".
26
- 27 (הדגשה שלי – י.ז.ג.)
28
- 29 בשולי הסעיף ציינה המשיבה 1 את פרטי המוטבת: מריה סטוליגבו, שלה מספר תעודת
30 זהות בלטביה ולה ציוותה %100 מהכספים.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

פ"ה 16-04-1321

8. ביום 5.10.2016 הוגש צו קיום צוואת המנוחה, שניתן על ידי הרשמת לעניני ירושה בחיפה.

דיון והכרעה

9. נוסחו של סעיף 5 לחוק הינו, כאמור:

5" (א) נפטר עובד, ישלם המעסיק לשאיריו פיצויים כאילו פיטר אותו.

"שאירים" לענין זה – בן זוג של העובד בשעת פטירתו, לרבות הידוע בציבור כבן זוגו והוא גר עמו, וילד של העובד שהוא בגדר תלוי במבוטח לענין גימלאות לפי פרק ג' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשכ"ח-1968, ובאין בן-זוג או ילדים כאמור – ילדים והורים שעיקר פרנסתם היתה על הנפטר וכן אחים ואחיות שגרו בביתו של הנפטר לפחות שנים-עשר חודש לפני פטירתו וכל פרנסתם היתה על הנפטר.

(ב) היו פיצויי פיטורים משתלמים לשאירים שאינם בן-זוג או ילד התלוי כאמור, יופקדו הפיצויים בבית הדין האזורי לעבודה ויינתנו לשאירים שיקבע בית הדין האזורי לעבודה ולפי החלוקה שיקבע, בהתחשב במצבם הכלכלי ובמידת תלותם בעובד שנפטר.

(ג) פיצויים המשתלמים לשאירים של עובד שנפטר לא יראו אותם כחלק מהעזבון".

10. ואולם, לא די בכך. על מערכת היחסים שנוצרה בין המעביד, העובדת המנוחה והירושת על פי הצוואה חלות גם הוראות סעיף 147 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965 (להלן – "חוק הירושה") והוראת המנוחה עצמה בדבר קביעת מוטבים. וזו לשונו של סעיף 147 לחוק הירושה:

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

פ"ה 16-04-1321

1 "סכומים שיש לשלם עקב מותו של אדם על פי חוזה ביטוח, על פי
2 חברות בקופת קיצבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה,
3 אינם בכלל העזבון, זולת אם הותנה שהם מגיעים לעזבון".
4

5 11. בע"א 380/90 פ"ש – תמר קופת תגמולים מרכזית ליד בנק דיסקונט לישראל
6 בע"מ (1993) נקבע:

7
8 "סעיף 147 - שהוא בגדר הוראת החוק המרכזית הקובעת מעמדם
9 המשפטי של כספים שבידי קופת תגמולים, קובע כלל ולצידו יוצא
10 מן הכלל.

11 הכלל הוא שכספים שבקופת תגמולים אינם בכלל העזבון, קרי הם
12 אינם מתחלקים לפי דיני הירושה, אלא משולמים לפי ההוראה שנתן
13 המוריש, בחייו, לקופה האמורה, במסמך ההצטרפות לקופה או בדוך
14 אחרת.

15 היוצא מן הכלל הוא שבעל החשבון יכול להתנות שהכספים מגיעים
16 לעזבון. ההתניה - המכלילה את כספי הקופה בעזבונו של בעל
17 החשבון, יכולה להיכלל במסמך ההצטרפות. נוסחה של ההתניה הוא
18 כי בעל החשבון מורה לקופה למסור כספיו בקופה, עם מותו, לידי
19 העזבון".
20

21 12. לאחרונה דן בית המשפט העליון בענינה של מוטבת בקופת גמל לתגמולים
22 ולפיצויים, אשר כללה בפועל כספי תגמולים בלבד, ונפתחה בשנת 1996 עת היה המנוח,
23 בעלה של המוטבת, שכיר. המשיבה נקבעה כמוטבת במועד הצטרפות המנוח לקופה.
24 בית המשפט העליון קבע, כי סעיף 34 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 (להלן:
25 חוק החוזים) מאפשר לאדם ליצור חוזה לטובת צד שלישי, וכזוהי ההוראה למינוי
26 מוטבים הניתנת על ידי אדם בעת פתיחת חשבון בקופת גמל (ר' רע"א 8622/13 המוסד
27 לביטוח לאומי – רחלה שחר (2016)).
28
29

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

פ"ה 16-04-1321

13. בהמשך פסק הדין התייחס בית המשפט העליון ליחס בין סעיף 147 לחוק הירושה להוראת מינוי מוטבים, וכך קבע:

1
2
3
4 "סעיף 147 לחוק הירושה מבטא את חופש הדיספוזיציה שמעניק
5 המחוקק למוריש. לחופש זה סייגים. כך למשל קובע המחוקק דין
6 קוגנטי באשר למזונות מן העיזבון (סעיף 148 לחוק הירושה); באשר
7 לעדיפותם של נושים על פני יורשי העיזבון (סעיף 100 לחוק הירושה);
8 ובאשר ליכולתו של אדם להוריש נכסים לאחר מותו שלא על פי
9 צוואה (סעיף 8 לחוק הירושה). אולם, ביחס ליצירת הסדרי גמל
10 וביטוח חיים, מוקנה למוריש חופש רחב ונקודתי. רחב – בהענקת
11 שיקול דעת למוריש; נקודתי – שכן המוטב הוא אדם מוגדר וספציפי
12 שנקבע בחיי המיטיב. זכות המוטבים בהסדרים אלה היא זכות
13 "משוריינת", שכפופה אך לשינויים של המיטיב עצמו, ושגוברת על
14 זכותם של נושי העיזבון".

15
16 13. לאור כל האמור לעיל ומשההוראה למינוי מוטבים מחריגה את כספי הפיצויים
17 שנצברו בקופת הגמל מתחולתה וקובעת, כי כספים אילו תנהג בהם קופת הגמל בהתאם
18 להוראת סעיף 5 לחוק, אזי ברור, כי כספי התגמולים (חלק העובד ומעביד) אשר נצברו
19 בקופת הגמל שייכים למוטבת על פי טופס פתיחת החשבון בקופת הגמל, משאין הם
20 מהווים חלק מעזבונה של המשיבה 1.

21
22 14. נשאלת, אם כן, השאלה למי שייכים כספי הפיצויים שהופקדו בקופת הגמל
23 ויתרת הפיצויים אותם מבקשת המעסיקה/המבקשת לשלם למי שבית הדין יורה,
24 בנסיבות בהן המשיבה 1 לא הותירה אחריה "שאירים" כהגדרת המונח בסעיף 5 לחוק.

25
26 15. "הלכה פסוקה היא, כי משתיקת המחוקק, כשלעצמה, לא ניתן להסיק כוונה
27 ליצירת הסדר שלילי. שתיקתו תוכל להתפרש כהסדר שלילי רק אם הגשמת
28 התכלית החקיקתית מחייבת פירוש זה (על"ע 663/90 פלוני נ' הוועד המחוזי של
29 לשכת עורכי הדין תל-אביב-יפו, פ"ד מז(3) 397, 404, ורע"א 5768/94 א.ש.י.ר.
30 יבוא יצור והפצה נ' פורום אביזרים ומוצרי צריכה בע"מ, פ"ד נב(4) 289, 453")

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

פ"ה 16-04-1321

- 1 ר' ע"ע (ארצי) 1300/04 עזבון המנוח **שרלס וקנין ז"ל** – **מדינת ישראל משרד הבריאות**
2 (2005). באותו ענין קבע בית הדין הארצי לעבודה, כי מענק חד פעמי וקיצבה שאמורים
3 היה להשתלם למנוח מכח חוק הגזזת, תשנ"ד-1994 לא ישולמו לעזבוננו היות ומטרתו
4 הסוציאלית של החוק היתה לדאוג לשאירים או התלויים במבוטח ולא ליורשיו. באותו
5 ענין, לא הותיר אחריו המנוח שאירים ובצוואתו ציווה כי כל השייך לו יועבר לגופים
6 וארגונים שונים.
7
8 16. תוצאתו של פסק הדין בענין **שרלס וקנין ז"ל** מכוחה נדחתה תביעת עזבון המנוח
9 לקבלת הכספים מכח חוק הגזזת, היתה, כי חרף ההכרה במנוח כמי זכאי לקיצבה
10 ולמענק חד פעמי לא נדרש משרד הבריאות, בהעדר שאירים, לשלם כספים אלה.
11
12 17. בכל הכבוד, אינני סבורה שיש לאמץ קביעה דומה בענייננו, שכן נדמה, שחוסר
13 הנוחות של בית הדין הארצי לעבודה מהוראות הצוואה שהותיר המנוח הוא שעמד
14 בבסיס פסק דינו שכן, כפי שנכתב על ידו, "פסיקה אחרת עשויה היתה להביא
15 לתוצאה כי זכויות מכוח חוק הגזזת יועברו ליורשים על פי צוואה שציווה עליהם
16 המנוח כגון אוניברסיטאות או גופים אחרים ולכך ודאי לא התכוון המחוקק".
17
18 18. לאור הלאקונה בסעיף 5 לחוק, בשלה לא נקבע מי יהנו מכספי הפיצויים
19 המגיעים לעובד שנפטר באין לו שאירים, אזי, להבנתי שניים הם אלה המסייעים בידי:
20 האחד – מטרתו הסוציאלית של החוק והשניה – רצון המצווה.
21
22 19. אבהיר. בית המשפט העליון קבע, לא אחת, כי "העיקרון הבסיסי המונח ביסוד
23 דיני הירושה, לפיו יש לקיים את דבר המת, בעקבות כלל המשפט העברי "מצוה
24 לקיים דברי המת" (ר' בע"מ 6251/15 **אוה דורית הופה** – **שמואל קסוטו** (2016)).
25 המשובה 1 קבעה בצוואתה, כי היא מצווה את כל רכושה הניידי (כך בלשון הצוואה –
26 י.ז.ג.) אשר יהיה לה בעת פטירתה, בין במטלטלין ובין בנכסים, בין בכסף ובין ברכוש
27 מכל צורה או סוג, לאחר תשלום חובות העזבון, למשיבה 2.
28

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

פ"ה 16-04-1321

1 20. עיון בצוואה מגלה עוד, כי המנוחה ביקשה להמנע ממחלוקות ביחס לצוואתה
2 והורתה, כי המשיבה 2 תהיה רשאית לעשות ברכושה, בפירותיו ובתחליפיו כל שברצונה
3 ללא הגבלה.

4
5 21. אומד דעתה של המנוחה, מתוך התחקות אחר הילך רוחה כאמור בצוואתה, כמו
6 גם המטרה הסוציאלית העומדת בבסיס החוק שהיא דאגה לשאירי העובד שנפטר,
7 מביאה אותי למסקנה, כי את כספי הפיצויים, הן אילו שהופקדו בקופת הגמל והוחרגו
8 מהוראת מינוי המוטבים והן אלה שעתידים להשתלם על ידי המבקשת, יש לשלם
9 למשיבה 2. המשיבה 1 רצתה, טרם מותה, להעניק למשיבה 2 את כל אשר לה, זוהי
10 המטרה הסוציאלית אליה כיוון המחוקק בקובעו את הגדרת השאירים בסעיף 5.
11 בעניננו, ניתן לראות במשיבה 2 כשאירה היחידה של המשיבה 1, לא מתוקף הגדרה
12 החוקית, אלא מתוקף הצו המצפוני והערכי, צו הלב של המשיבה 1.

סיכום

13
14
15
16 22. כספי התגמולים (חלק העובדת/המשיבה 1 וחלק המבקשת/המעסיקה) יועברו
17 למוטבת על פי הוראת מינוי המוטבים המצוינת בקופת הגמל.

18
19 23. אני מורה לקופת הגמל "אקסלנס נשואה" לשלם לידי המשיבה 2 את כספי
20 הפיצויים שנצברו בקופת הגמל. המשיבה 2 תפנה לקופת הגמל לאחר קבלת פסק הדין
21 לצורך משיכת הכספים.

22
23 24. את יתרת כספי הפיצויים כאמור בסעיף 5 לכתב התביעה תשלם המבקשת
24 למשיבה 2 בתוך 30 ימים מהיום.

25
26 ניתן היום, ה' תשרי תשע"ז, (07 אוקטובר 2016), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.
27

יפית זלמנוביץ גיסין, שופטת

28
29

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

פ"ה 16-04-1321

- 1
- 2

